

Potentialet for en engelsksproget informationsportal i Øresundsregionen

- En forundersøgelse -

Udarbejdet af LB Analyse
for Øresunddirekt

JULI 2013

Indhold

1. Resumé	3
2. Indledning	5
3. Målgruppen – hvem er det vi taler om?	7
3.1 Globalisering og mobilitet.....	7
3.2 Hvad karakteriserer målgruppen?	9
3.3 Hvorfor pendler de?	11
3.4 Barrierer for pendling	12
3.5 Omfang af ex-pat pendlere i dag og fremover	13
3.6 Fremtidig tendenser og potentiale	15
4. Hvilket informationsbehov har ex-pat pendlerne?	17
4.1 Tiltrækning eller fastholdelse?	17
4.2 Tværgående pointer om informationsbehov	18
4.3 Øvrige behov for information	19
5. En engelsk-sproget portal?.....	23
5.1 Start simpelt	23
5.2 Scenarier for en engelsksproget portal	23
5.3 Konkrete modeller	25
Informationsmodellen	26
Tiltrækningsmodellen	27
Rådgivningsmodellen	28
5.4 Ressourceforbrug	28
6. Konklusioner og fremadrettede perspektiver	30
Bilag A Metode og fremgangsmåde	33

1. Resumé

Verden bliver mere og mere global og varer, tjenesteydelser og mennesker bevæger sig rundt over grænser som aldrig før. Det betyder, at regioner – som eksempelvis Øresundsregionen – konkurrerer om at tiltrække og fastholde specialiseret arbejdskraft, der kan medvirke til at skabe vækst og udvikling i området.

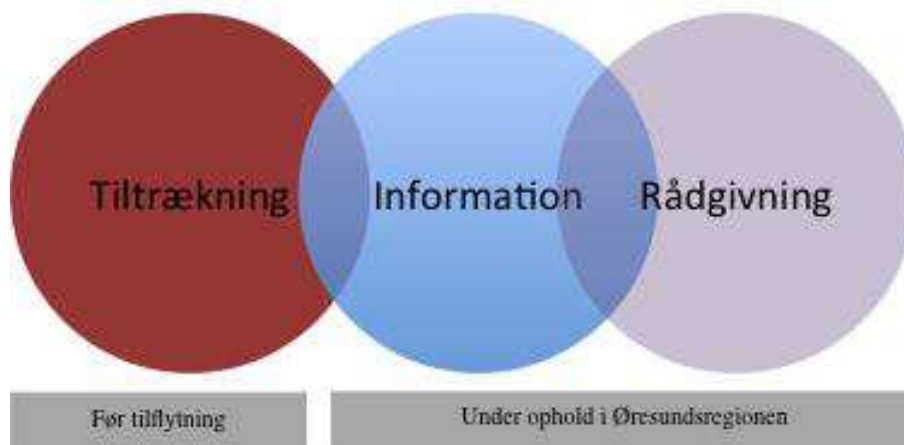
Denne forundersøgelse, som er iværksat af Øresunddirekt, sætter fokus på engelsktalende ex-pat pendlere i Øresundsregionen. Hvem er de? Hvor mange er der i dag og hvor mange forventes i fremtiden? Og hvilket behov for information har disse personer? Forundersøgelsen indikerer – på baggrund af en række interviews med personer fra svenske og danske organisationer, myndigheder, virksomheder og videninstitutioner – at:

- Målgruppen af ex-pat pendlere i Øresundsregionen vurderes i dag til at være forholdsvis lille - omfattende 100-200 personer. Der er dog en generel forventning om, at målgruppen vil stige betydeligt inden for de næste år. Blandt andet på grund af etableringen af ESS (European Spallation Source) og udbygningen af MAX IV.
- Målgruppen overordnet kan opdeles i de såkaldte "globale ex-pats", der er videntunge og specialiserede medarbejdere, der aktivt rekrutteres til regionen i international konkurrence og "regionale ex-pats", der er en mere diffus gruppe af personer, som mere tilfældigt havner i regionen – bl.a. inden for bygge- og anlægsbranchen. Den globale gruppe er på nuværende tidspunkt den mest definerede og markante i pendler-øjemed, men der, qua gruppens samlede størrelse, primært er tale om indikative vurderinger.
- Selv om målgruppen er lille, er der således typisk tale om personer, der bidrager med en betydelig økonomisk gevinst til regionen. Der er i andre analyser gennemført forskellige beregninger på, hvor høj værditilvæksten er for udenlandske arbejdere og særligt for udenlandske videnarbejdere, og disse analyser peger på en værditilvækst på op til ca. 800.000 kr. pr. person om året. Der kan altså være en væsentlig økonomisk nettogevinst ved at tiltrække eller fastholde selv en mindre gruppe af ex-pat pendlere i Øresundsregionen.
- Ex-pat pendlere – hvad enten de tilhører de globale eller de regionale – har en række informationsbehov, når de kommer til Øresundsregionen. Hvor godt regionen er i stand til at imødekomme – og give relevant information vedrørende – disse behov, er et konkurrenceparameter for regionens evne til at tiltrække og fastholde arbejdskraft. Sammenlignet med andre regioner har Øresundsregionen et uudnyttet potentiale, hvor øget mobilitet kan være en positiv faktor.
- Ex-pat pendlernes vigtigste informationsbehov overordnet kan sammenfattes til 1. Aktiviteter for den medfølgende ægtefælle, 2. Gode internationale skoler 3.

Skatteforhold og rådighedsbeløb, 4. Den skandinaviske samfundsstruktur og forskningstradition/arbejds miljø.

- Der eksisterer allerede i dag en række aktører – både på dansk og svensk side – der informerer ex-pat pendlere om disse forhold. Aktørbilledet virker dog en smule fragmenteret og der er ikke ét sted, hvor man kan få information om alle de forskellige forhold, man ønsker viden om, hvis man skal bo og arbejde i Øresundsregionen.

Samlet set er det vurderingen, at det vil være relevant med en engelsksproget portal for grænsependlere, hvor der umiddelbart peges på et simpelt set-up. På baggrund af analysen opstilles tre scenarier og mulige modeller for en eventuel fremtidig informationsportal målrettet ex-pat pendlere i Øresundsregionen. Scenarierne kan efterfølgende danne grundlag for drøftelser af ambitioner og praktiske implikationer. Ligeledes er der fremhævet områder, hvor forundersøgelsens konklusioner med fordel kan undersøges nærmere. Figuren herunder præsenterer de 3 scenarier beskrevet, som *tiltræknings- informations- og rådgivningssceneriet*

Det centrale scenarie er *"Informations-sceneriet"*, der består af en engelsksproget udgave af den nuværende dansk-svenske version af Øresunddirekt-portal. Her tages et simpelt udgangspunkt, hvor myndighederne primært skal oversætte eksisterende tekster til engelsk og eventuelt supplere på enkelte områder. Fokus er på faktisk information omkring fx skat, sociale ydelser mv. i forbindelse med grænsependling, når ex-pats er i regionen, som primært forventes leveret af myndighederne.

"Tiltræknings-sceneriet" består af en udvidelse af informationssceneriet. Ud over den faktuelle information kommer en bredere fortælling om – og branding af – regionen. Ambitionen er, at nå ud til potentielle ex-pats, i deres hjemland, eller nuværende udsendelsessted og give dem øget kendskab til Øresundsregionen. Formålet er, at give disse personer kendskab og lyst til at komme til regionen for en periode.

"Rådgivnings-sceneriet" lægger vægt på at supplere den faktuelle information med et rådgivningselement ud fra forståelsen af, at kompleksiteten for mange ex-pat pendlere er så stor, at det kræver individualiseret rådgivning, hvis de fuldt ud skal udnytte mulighederne for grænsependling. Ud over den faktuelle information vil det således også være nødvendigt med aktører, der kan varetage konkret individualiseret rådgivning.

2. Indledning

Verden bliver mere og mere global og varer, tjenesteydelser og mennesker bevæger sig rundt over grænser som aldrig før. Det betyder, at regioner – som eksempelvis Øresundsregionen – konkurrerer om at tiltrække og fastholde specialiseret arbejdskraft, der kan medvirke til at skabe vækst og udvikling i området.

Samtidig er der generelt en øget mobilitet af arbejdskraft, der pendler over grænserne i Øresundsregionen. Denne gruppe indeholder både danskere, svenskere og personer fra andre lande, der vælger at arbejde en periode i regionen. Denne sidste gruppe er bredt sammensat, så den både indeholder de højtuddannede specialister og en række forskellige arbejdere i service- og håndværksfag, samtidig med, at der er en stor gruppe af sæsonarbejdere, der kommer til regionen som bærplukkere mv.

I et pendlingsperspektiv er det vigtigt at være opmærksom på, at der er en række strukturelle faktorer i Øresundsregionen, der er medvirkende til at fremme eller hæmme den pendling, der foregår frem og tilbage over den dansk/svenske grænse. Disse faktorer er blandt andet forskelle i huspriser og forskellig immigrations- og skattelovgivning i henholdsvis Danmark og Sverige.

Hvis Øresundsregionen skal være et attraktivt sted for arbejdskraft udefra, er der flere forhold, der har betydning. For det første skal der naturligvis være ledige attraktive jobs i regionen. For det andet skal regionen kunne tilbyde nogle rammer, som gør det muligt for en medarbejder at tage familien med og bosætte sig i Øresundsregionen, så hele familien får et meningsfuldt ophold. For det tredje er det vigtigt, at der er et "support-system", der kan hjælpe den udenlandske medarbejder med praktiske forhold – både før og under opholdet i regionen.

Det er det tredje forhold om "support-systemet", der er baggrunden for, at Øresunddirekt har igangsat denne forundersøgelse, der skal undersøge følgende tre overordnede spørgsmål:

1. Hvad er omfanget af ex-pat-pendlere i Øresundsregionen og hvad forventes omfanget at blive i fremtiden?
2. Hvilke behov for information har den gruppe af personer?
3. Og er der behov for et fremtidigt engelsksproget informationssystem?

Analysen er en forundersøgelse, der primært skal skabe et indledende overblik over behovet for information og udviklingen af en engelsksproget portal i Øresundsregionen. I forlængelse heraf vil særligt de praktiske muligheder og udfordringer på aktørsiden sættes i fokus, da de vil være med til at definere rammerne for et eventuelt videre arbejde.

Forundersøgelsen og de efterfølgende konklusioner og fremadrettede perspektiver er udarbejdet på baggrund af information, der er indsamlet gennem 28 kvalitative interviews med udvalgte personer fra danske og svenske virksomheder, organisationer og myndigheder beliggende i Øresundsregionen.

I forundersøgelse anvendes begrebet ex-pat-pendlere til at beskrive undersøgelsens målgruppe. Ex-pat-pendlere defineres på følgende måde:

Ex-pats er personer der flytter til Øresundsregionen og ikke har statsborgerskab i enten Sverige eller Danmark.

Pendlere i Øresundsregionen defineres, som personer, der arbejder i et land (SV/DK), men dagligt eller ugentlig rejser til deres bopæl/opholdssted i det andet land (SV/DK).

3. Målgruppen – hvem er det vi taler om?

I dette kapitel vil vi først se på den generelle udvikling i Øresundsregionen og på globale forhold, som har betydning for regionens udviklingsmuligheder og som til en vis grad definerer den ramme, som pendling i regionen foregår inden for.

Herefter vil vi se nærmere på, hvilke karakteristika der gør sig gældende for ex-pat pendlere i Øresundsregionen, herunder om der er særlige forhold, der vurderes at have betydning for ønsket om at pendle i regionen. Samtidig ses nærmere på den omtalte målgruppens størrelse og forventninger til udviklingen i antallet af ex-pat pendlere i fremtiden samt potentielle gevinster herved.

3.1 Globalisering og mobilitet

Pendling på tværs af grænser er en del af den øgede globalisering. Globaliseringen er med til at nedbryde grænserne mellem lokale, regionale og nationale enheder gennem en stadig stigende kulturel og økonomisk udveksling.

Større geografiske områder åbnes, hvilket betyder højere mobilitet og mere trafik af varer og mennesker. Denne udvikling er med til at skabe tværnationale stor-regioner, som eksempelvis Øresundsregionen, der kan udvikle sig til store økonomiske vækstcentre.

Tal fra Tendens Øresund¹ viser, at Øresundspendlerne i 2010 bidrog med 5,5 milliarder kroner i værditilvækst til den danske økonomi. Pendlingen i Øresundsregionen lå på ca. 18.000 personer, der dagligt pendler mellem deres bopæl og arbejdsplads på den anden side af Øresund i 2011. Heraf pendler langt hovedparten fra Skåne/Malmø til København, hvilket for en stor dels vedkommende har været begrundet i bolig- og arbejdsmarkedets sammensætning. Tallene viser også, at pendlerne generelt er veluddannede og i høj grad er beskæftigede i den private sektor. Samtidig er pendlerne i regionen i dag primært af svensk eller dansk herkomst.

Selvom pendling i Øresundsregionen vurderes at skabe en værditilvækst for den danske økonomi, så peger komparative analyser på, at BRP tilvæksten i Øresundsregionen generelt er langt mindre end i andre storregioner, som fx Hamborg, Berlin og Stockholm, hvilket fremgår af tabel 3.1 nedenfor:

¹ Se nærmere på <http://www.orestat.se/sv/tendens-oresund>

Tabel 3.1 Sammenligning af storregioner i Norden

	Øresundsregion	Stockholm Region	Hamborg Region	Berlin Region
BRP vækst 2005-2010	+3,9%	+13,8%	+8,1%	+13,7%
Befolkningstilvækst 2007-2012	+147.002 (+4%)	+205.730 (+8,1%)	+42.250 (+1%)	+97.835 (+2,9%)
Tilvækst af virksomheder 2006-2011	+33.179 (+1,8%)	+117.978 (+9,5%)	+87.000 (+8,2%)	+ 139.600 (+8,9%)
Antal virksomheder	1.839.900	1.360.445	2.140.500	1.757.600

Kilde: JobØMagt, April, 2013, Øresundinstituttet p. 7

Overordnet set tegnes et billede af, at den økonomiske udvikling ikke er helt så dynamisk i Øresundsregionen, som i andre storregioner. Dette må alt andet lige også forventes at smitte af på mobilitetsmønstret i regionen og den fremtidige udvikling i pendlingen.

Særligt interviewene med brancheorganisationerne har påpeget, at den generelle økonomiske udvikling i regionen vil have indflydelse på tiltrækning af ex-pats og deres mobilitet i området, hvilket underbygger de ovenstående tal. I interviewene er det blevet fremhævet af enkelte respondenter, at der især fra dansk side, lægges mindre vægt på Øresundsregionen i forhold til rene nationale hensyn, hvilket vurderes at være med til destabilisere regionens udviklingsmuligheder sammenlignet med fx Stockholm-regionen.

Dette nationale fokus forklares bl.a. med den interne økonomiske krise og arbejdsløshed. En væsentlig konsekvens ved et mindsket fokus på Øresundsregionen er, at større infra-struktur projekter, som fx udvidelse af den Københavnske metro, en fast Helsingør-Helsingborg forbindelse mv. får mindre bevågenhed. Set i et pendlerperspektiv er særligt en god infrastruktur naturligvis af betydning.

Et andet vigtigt punkt, som nævnes af flere respondenter er, selve branding af Øresundsregionen, der vurderes at være et centralt aspekt, der også har indflydelse på bl.a. tilflytteres mobilitetsmønster – udover at have en generel tiltrækningsværdi. Her lægges der vægt på, at København i større grad bruges i branding af regionen, da mange udlændinge har et kendskab til byen, men ikke nødvendigvis til begrebet Øresundsregionen. Og derfor kan det bl.a. gøre det mere attraktivt at arbejde i Sydsverige, hvis man kan bo i København. Det skal dog nævnes, at i forbindelse med regionens tilstedeværelse på MIPIM 2013, er navnet The Øresund Region blevet ændret til Copenhagen-Malmø Region for at styrke markedsføringsværdien².

Endelig skal det nævnes, at Øresundsregionen, modsat de andre tre nævnte storregioner indgår, som den eneste tværnationale region. Dette giver i sig selv nogle andre typer udfordringer, da der rent lovgivningsmæssigt mv. vil være nogle forskellige set-ups, som alt andet lige vil påvirke både regionens udviklingsmuligheder og herunder de pendlingsmønstre, der gør sig gældende.

² Øresundinstituttet (2013): JobØMagt, April, p. 47

3.2 Hvad karakteriserer målgruppen?

Gennem interviewene er der skabt et første grovkornet billede af hvad der kendetegner grænsependlende ex-pats i Øresundsregionen. Overordnet set tegnes et billede af to hovedgrupper, hvor den mest håndterbare synes at være de højtuddannede og/eller højkompetence-personer, som der er et ønske om at tiltrække til regionen. Samtidig er der dog også en bevidsthed om, at der findes en anden gruppe af ex-pat pendlere, men denne gruppe er langt mere diffus i respondenternes beskrivelse og bevidsthed.

I denne sammenhæng anvendes en såkaldt push/pull model til at beskrive en væsentlig forskel i målgruppen. Udgangspunktet er, at der er forskel på om personer migrerer af egen fri vilje, eller om det i større grad er påtvunget af eksterne omstændigheder. De såkaldte push faktorer er dem, der får mennesker til at fravælge et sted/land og pull faktorer, er dem der tiltrækker personer til et bestemt modtagerland/sted. Push faktorerne kan fx være lav levestandard, manglende økonomiske muligheder, politisk usikkerhed mv. Pull faktorerne kan fx være efterspørgsel efter arbejdskraft, gode økonomiske muligheder, øget frihed mv. Uden at gå ind i en nærmere diskussion af de teoretiske problemstillinger og migrationens kompleksitet, tjener push-pull modellen her udelukkende til at påpege, at der er flere dynamikker på spil, som har betydning for tilgangen af ex-pats til Øresundsregionen.

Noget tyder på, at ex-pat-målgruppen overordnet kan deles i to: 1) dem der tiltrækkes af Øresundsregionen specifikt (pull) og 2) dem der mere tilfældigt ender i Øresundsregionen (push). Den første gruppe virker i udpræget grad at være forbundet med et globalt arbejdsmarked af højtuddannede og/eller ledelsesfunktioner, hvor hele verden i princippet udgør disse personers "jobmarked". Personerne i denne gruppe er ofte efterspurgt ift. deres kompetencer og kvalifikationer.

Efterspørgslen kommer bl.a. fra store internationale koncerner, forskningsinstitutioner og organisationer. Personer i denne gruppe indgår i den såkaldte brede talentdagsorden.

Den anden gruppe er mere regionalt forankret, fordi de måske er havnet i Øresundsregionen mere eller mindre tilfældigt med forventning om en bedre livskvalitet og bedre jobmuligheder. Gruppen er mere diffus beskrevet gennem interviewene, muligvis fordi årsagerne for migration kan være langt mere forskellige. Tabel 3.2 nedenfor giver et kort vue over de karakteristika for de to meget overordnede grupper af ex-pat pendlere i regionen. Det er vigtigt, at understrege at der er tale om en grov skitsering, som vil kræve en nærmere undersøgelse for at få et fuldt dækkende og repræsentativt billede.

Tabel 3.2 Overordnede karakteristika for ex-pat pendlere i Øresundsregionen

	De globale ex-pats	De regionale ex-pats
Arbejdsmarkedsfokus	Globalt	Regionalt/lokalt
Årsag(er) til tilflytning	Et karrieretrin, rekrutteret af internationale firmaer/inst.	Indtægtsmulighed, bedre livssituation
Arbejdsmarkedsprofil	Højtuddannede, Specialister, Ledere + Dual Career	Lavere uddannelse
Typiske brancher	ICT, Spilindustri, Biotech, Forskning (Max, ESS), Medico, Bank, Kommunikation	Bygge-anlæg, Servicesektor, sæson-arbejde
Mobilitet	Høj	Variierende, tilfældig
Opholdsvarighed	1-5 år (tidsbegrænset)	Fra meget kort til længerevarende
Civilstatus	Variierende ift. branche, men også med familie	Variierende
Verdensdel	EU+ Non-EU	EU+ Non-EU
Primære dynamik	Pull	Push

De fleste respondenter har fokus på – og viden om – de globale ex-pats, formentlig fordi det også er dem der er mest interesse omkring, når der tales om at tiltrække udenlandsk arbejdskraft.

Denne gruppe beskrives af flere, som personer der generelt kigger på regionen frem for København/Malmø, hvilket flere noterer ikke i samme udstrækning gør sig gældende for danskere og svenskere. Denne synsvinkel betyder således, at gruppen opfatter regionen, som et samlet område, og at pendling også er en naturlig option, hvilket både gælder den 'rekrutterede' ex-pat og en evt. medfølgende part. Hertil tilføjes, at den globale gruppe er præget af personer, som er en del af det globale og urbane arbejdsmarked, hvor de ligeså godt kan arbejde i København, New York eller Shanghai, da det primært afhænger af jobmulighederne.

I Øresundsregionen er det bl.a. inden for ICT, Biotech, Medico og forskning finder ansættelse. Hvor længe disse ex-pats bliver i regionen afhænger af kontraktlængde og skatteregler. Men 1-5 år er meget typisk, hvor fx den danske ændring af ekspert-skatten fra 3 til 5 år tillægges en vis betydning i forhold at gøre det mere attraktivt at blive lidt længere.

De skattemæssige rammer er dog ikke helt de samme i Sverige. Selvom opholdslængden er forholdsvis kort, understreger flere interviewpersoner, både myndigheder og virksomheder, at ex-pats fra den globale gruppe er personer der hurtigt giver et samfundsmæssigt overskud, idet de fx betaler skat, men sjældent trækker på de store velfærdsydelse³. Samtidig er det ikke personer der har en intention om at blive danske eller svenske, da deres livsstil og karriere-profil ofte er global, hvor opholdet i regionen er tidsbegrænset.

³ Reglab (2012): Flere udenlandske videnarbejdere til Hovedstads Region, p. 20

Hos bl.a. ESS og MAX IV sker ansættelse normalt på en tidsbegrænset kontrakt. Enkelte interviewpersoner har oplevet, at visse ex-pats afbryder deres ophold før tid, hvilket oftest henledes til manglende trivsel, herunder også familiære hensyn.

Den regionale gruppe er langt mere diffus i sine kendetegn, da den dækker over de resterende ex-pat pendlere. Gruppen anses ud fra interviewene, at være mere push-præget. Uddannelsesniveaue er generelt lavere og det er bl.a. bygge-anlæg og service-sektoren, som er dominerende arbejdssteder. Umiddelbart vurderes denne gruppe også at være langt mindre i grænsependlingsøjemed.

Andre undersøgelser⁴ peger dog på, at der især inden for bygge- og anlægssektoren forventes en markant efterspørgsel efter arbejdskraft i de kommende år på grund af de forventede store investeringer i infrastrukturprojekter. Undersøgelsens fremskrivning viser således en forventet stigning i efterspørgslen indenfor bygge og anlægssektoren med 22,9 pct. i perioden 2010-2024, hvilket også vil kunne have en betydning for pendlingsmønstrene i den regionale gruppe.

3.3 Hvorfor pendler de?

Mobilitetsmønstre kan variere meget på grund af motivation, alder, kompetencer og erfaringer. Tre parametre, som forskningen⁵ peger på som relevante aspekter, der bestemmer mobilitet mellem bopæl og arbejde er:

- Løn og indkomstforskelle
- Jobmuligheder
- Individuelle muligheder og risikovurdering

Gennem analysen er der kommet en række bud på, hvorfor ex-pats vælger at være grænsependlere i Øresundsregionen, som også følger forskningens resultater. I de tilfælde hvor personer rekrutteres til regionen bliver løn og jobmuligheder, dog mindre relevante, som forklaring på grænsependling i regionen.

Analysen giver derfor en indikation af hvilke elementer, som målgruppen, i al sin diversitet, lægger vægt på. Eftersom respondenter primært har haft en fornemmelse for den globale ex-pat gruppe må det forventes, at deres perspektiv er overrepræsenteret. Da der er nævnt forskellige årsager afhængig af om pendlingen foregår fra Sverige til Danmark eller omvendt, forsøger nedenstående tabel 3.3, at opsummere de mest nævnte årsager for begge strømme, når det gælder grænsependling blandt ex-pats:

⁴ Region Sjælland & Region Hovedstaden (2012): Regionaløkonomiske perspektiver – arbejdsmarked og erhverv frem til 2024, København, p.73

⁵ DG Employment and Social affairs (2009): Scientific Report on the Mobility of Cross-Border Workers within the EU-27/EEA/EFTA Countries; EU

Tabel 3.3 Hyppige årsager til grænsependling blandt ex-pats i Øresundsregionen

Faktor	DK -> SV	SV -> DK
Skat	Svensk sink-skat (25% skat på arbejde for pendlere)	
Arbejdsmarked (dual career)	(Job-muligheder for medfølgende)	Job-muligheder for medfølgende
Kultur & fritid	CPH er storby/hovedstad	
Andre privatøkonomiske hensyn		Billig bolig Billigere bil
Familieforhold	Internationale skoler	

Noget af det der især får ex-pats, som får ansættelse i Sverige, til at vælge en bopæl i København, er hovedstadsværdien og udbuddet af internationale skoler. Modsat er valget af Sverige, som bopæl i forbindelse med pendling, ofte begrundet i privatøkonomiske hensyn. Dog er der den særlige faktor, at særligt medfølgende ex-pats, som bor i Sverige og er højtuddannede, kan se København som et mere attraktivt jobmarked, da det rummer flere forskellige jobmuligheder.

3.4 Barrierer for pendling

Selv om udveksling af arbejdskraft mellem lande kan skabe stor værdi, kan det samtidig være uigennemskueligt og byrdefuldt rent administrativt, hvilket allerede kendes fra dansk-svenske pendlere. Udfordringer, som formentlig ikke bliver mindre, hvis pendlerne end ikke har et naturligt tilhørsforhold til de involverede lande i form af sproglig, kulturel og retlig tilknytning.

Selvom der er flere grunde til, at ex-pats foretager grænsependling, peger de fleste respondenter samtidig på, at det ikke er nemt at blive grænsependler. Det skyldes forskellige forhold, som her beskrives på baggrund af respondenternes udsagn. Der skal således tages højde for, at der ikke er foretaget en nærmere undersøgelse af de konkrete juridiske og tekniske problemstillinger i denne analyse.

En ganske væsentlig skillelinje, som kan have betydning for hvorvidt ex-pats starter eller kan påbegynde grænsependling i Øresundsregionen, er om de er EU-borgere eller ikke. EU og de nationale lovgivningers generelle rammer og ønsket om arbejdskraftens frie bevægelighed i EU medfører, at EU-borgere har langt nemmere ved at blive grænsependlere i regionen end ikke-EU borgere.

Særligt de danske arbejdsmarkedsrestriktioner, bl.a. bopælskrav, er en væsentlig hindring for ex pats bosiddende i Sydsverige, til at få adgang til det danske arbejdsmarked. Det kan fx betyde, at en medfølgende ægtefælle til en rekrutteret forsker på Lunds Universitet med bopæl i Sverige, ikke umiddelbart har mulighed for at udnytte sine faglige kompetencer på det danske arbejdsmarked, selvom der måtte være en oplagt stilling. Dette forhold understøttes af europæiske undersøgelser om grænsependling i EU, hvor netop arbejdsmarkedsrestriktioner for tredje-lands-borgere

bosat i Sverige, gør det vanskeligt at komme ind på det danske arbejdsmarked, selvom der efterspørges kvalificeret arbejdskraft⁶.

Ifølge en analyse gennemført for Øresundskomiteen⁷, så betyder forhindringen i dansk beskæftigelse for ikke-EU borgere bosat i Sverige, er årligt tab for Øresundsregionen på 500 millioner DKK.

Her nævnes bl.a. også, at det er en særlig barriere for ex-pats med job i Sverige, hvis ægtefællen ikke kan få job i Danmark, da det kan gøre fastholdelse svær. Mange virksomheder forstår ikke, at der ikke er mere samarbejde mellem myndighederne for netop at skabe et 'regionalt' arbejdsmarked. For ex-pat pendlere fra Danmark til Sverige er der mulighed for en pendler-arbejdstilladelse.

Flere interviewpersoner nævner dog samtidig, at sagsbehandlingen ofte er langsom, især for tredje-lands ex-pats og at det er svært at finde relevant materiale på engelsk.

De største barrierer for grænseoverskridende pendling i EU regi er i andre undersøgelser⁸ beskrevet som:

- Begrænsninger i arbejdsmarkedslovgivning (arbejdstilladelse, transitions perioder)
- Forskelle i skattesystemerne og social sikring
- Manglende information (ansvarlige myndigheder, gennemsigtighed vedr. skatteforhold, anerkendelse af kvalifikationer)
- Sprogforskelle
- Utilstrækkelig anerkendelse af kvalifikationer

Dette svarer i grove træk også til det billede respondenterne i forundersøgelsen giver selvom der her er tale om barrierer for almindelig grænsependling. Eneste punkt, som ikke systematisk er blevet nævnt, er manglende anerkendelse af kvalifikationer, hvilket især for den globale gruppe skyldes, at de rekrutteres internationalt. Til gengæld peger forundersøgelsen på, at barriererne for grænsependling for tredje-lands ex-pats er noget større end for EU-ex-pats, hvilket særligt relaterer sig til de lovgivningsmæssige rammer.

3.5 Omfang af ex-pat pendlere i dag og fremover

Gennem forundersøgelsen har det ikke være muligt at identificere entydige statistiske data på antallet af ex-pat pendlere i Øresundsregionen. Tallene der nævnes i dette afsnit er således indikative baseret på bl.a. interview-personernes mest kvalificerede bud. Som

⁶ DG Employment and Social affairs (2009): Scientific Report on the Mobility of Cross-Border Workers within the EU-27/EEA/EFTA Countries; EU p. 65

⁷ Øresundskomiteen (2012): Broeffekter og muligheder i Øresundsregionen, p. 29

⁸ DG Employment and Social affairs (2009): Scientific Report on the Mobility of Cross-Border Workers within the EU-27/EEA/EFTA Countries; EU p.

led i at vurdere tallene er der også undersøgt andre data-kilder, som det kan være relevant at vurdere de indikative udsagn i forhold til.

Ganske overordnet er vurderingen, at der i dag kun finde nogle få hundrede ex-pats, som er pendlere i Øresundsregionen. Det er dog samtidig en generel vurdering, at dette tal forventes at stige væsentlig i de kommende år, muligvis med en 5-10-dobling. Pendlerne vurderes i høj grad at tilhøre den globale pendlergruppe.

En virksomhed nævnte således, at de ud af deres samlede ansatte i Øresundsregionens kontor, havde ca. 10 pct. ex-pats (ca. 50). Heraf var der ca. 5 pct. der var grænsependlere, svarende til ca. 5 personer. Andre virksomheder og institutioner har haft svært ved at sætte konkrete tal på, især da gruppen anses for at være relativt lille.

Via jobindsats.dk's database er det muligt at få et billede af antallet af udenlandske statsborgere, som arbejder i Hovedstadsområdet/Sjælland, hvilket fremgår af tabel 3.4.

Disse tal er langt større end dem nævnt for ex-pat gruppen, da de også indbefatter svenske statsborgere m.fl., som ikke indgår i den målgruppe for undersøgelsen fokuserer på. Samtidig viser tallene dog, at der er en stigning i antallet af udenlandske statsborgere, hvilket alt andet lige understøtter respondenternes vurdering af, at dette også må forventes at gøre sig gældende for ex-pat pendlerne.

Tabel 3.4 Udenlandsk arbejdskraft. Udenlandske statsborgere med lønindkomst i Danmark. Uden bopæl i Danmark (pendlere)⁹

		Antal beskæftigede udenlandske statsborgere	Antal fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere
Hovedstaden-Sjælland	2010	26.898	11.959
	2011	35.059	13.106
	2012	39.523	14.009

Kilde: Udlændingeregisteret, CPR-registeret, CVR-registeret, DetailCOR

Anm.: Udenlandske arbejdstagere og selvstændige registreret i registeret for udenlandske tjenesteydere (RUT) indgår i målingen fra 1. januar 2011. Det betyder, at man ikke uden videre kan sammenligne niveauet før 2011 med niveauet de følgende år. Se mere i info om målingen.

Renses tallene og ses der kun på antallet af udenlandske statsborgere, som er fuldtidsbeskæftigede i Hovedstaden/Sjælland set i forhold til ex-pats, så peger tallene på en meget lille gruppe. Tallene i tabellen er, som nævnt ikke direkte equivalente med ex-pat pendlergruppen i analysen på grund af forskellige definitoriske afgrænsninger.

Det betyder umiddelbart, at tallene i tabel 3.5 er større end dem for den analyserede målgruppe. Dog underbygger tallene, at der i dag er tale om en forholdsvis lille gruppe ex-pat pendlere. Og der er ikke umiddelbart noget der tyder på, at billedet vil se meget anderledes ud på den svenske side.

⁹ Målingen tager udgangspunkt i personer med udenlandsk statsborgerskab baseret på oplysninger i CPR-registeret. Denne population sammenkøres med SKATs elndkomstregister og der udtrækkes personer med lønindkomst. Lønindkomst kan opgøres fra og med januar 2008, hvor elndkomstregisteret blev etableret. Populationen opdeles derefter i personer som har registreret bopæl i Danmark hhv. ikke har registreret bopæl i Danmark, jf. registreringerne i CPR-registeret. De personer, der ikke har registreret bopæl i Danmark, betegnes som (grænse-)pendlere.

Tabel 3.5 Udenlandsk arbejdskraft. Udenlandske statsborgere med lønindkomst i Danmark. Uden bopæl i Danmark (pendlere). Opholdsgrundlag til erhverv

		2011	2012
		Antal fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere	Antal fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere
Hovedstaden- Sjælland	EU/EØS/EFTA uden Norden i alt	661	773
	3. lande i alt	243	272

Kilde: Udlændingeregisteret, CPR-registeret, CVR-registeret, DetailCOR

Anm.: "Øvrige ophold til erhverv" viser personer med familiemæssig tilknytning til personer med opholdstilladelse til erhverv, personer med tilstrækkelige midler samt personer, der har opholdsgrundlag som folkepensionister. "Øvrige ophold til studier" viser personer, der har opholdsgrundlag som au pair, til humanitært arbejde, religiøse forkyndere, personer med familiemæssig tilknytning til personer med opholdstilladelse til studie, samt studerende fra de nye EU-lande, der har arbejdstilladelse i Danmark. Udenlandske arbejdstagere og selvstændige registreret i registeret for udenlandske tjenesteydere (RUT) indgår i målingen fra 1. januar 2011. Det betyder, at man ikke uden videre kan sammenligne niveauet før 2011 med niveauet de følgende år. Se mere i info om målingen.

Sammenlignes disse tal yderligere med analyser af tredjelands ex-pat pendler i andre regioner understøttes det, at gruppen udgør en forholdsvis lille andel af det samlede antal grænsependlere. Et nyere studie af tredjelands ex-pat grænsependlere i storregionen Luxemborg viser, at 9 pct. af tredjelands borgerne er grænsependlere¹⁰. Rapporten viser¹¹, at antallet af tredjelands grænsependlere er ca. 1900, hvilket udgør 0.7 pct. af det samlede antal pendlere i regionen (157.280 personer). Data er her kun fokuseret på tredjelands grænsependlere, men peger på, at de tal der er angivet for Øresundsregionen virker plausible om end de ikke er statistisk genererede.

3.6 Fremtidig tendenser og potentiale

Forventninger til den fremtidige udvikling i pendlingsmønstre i Øresundsregionen bygger på de udviklingstiltag og tendenser der er i regionen, såsom bl.a. etablering af ESS, MAX VI, men også flere nye infrastruktur projekter mv. Ligeledes forventes særligt de store koncerner, der har internationale medarbejdere, at tiltrække flere ex-pats fremover, som også vil kunne have interesse for at pendle.

Her vil de strukturelle vilkår for virksomhederne i forhold til skatteforhold, international rekrutteringsafgift mv. have betydning for deres interesse i, at have kontorer i regionen, som fx IKEA, Tetra Pak, Ferring mv.

Der findes endvidere en lang række grænseregionale samarbejdsfora, særligt i EU-regi, der har til formål at udvikle erhvervs- og transportstrukturen samt fremme beskæftigelsen, hvilket må forventes at kunne påvirke grænsependlingen i Øresundsregionen fremover. Både EU's regional- og samhørighedspolitik spiller derfor også en central rolle i den fremtidige regionale udvikling, som led i at opfylde Lissabontraktatens målsætninger og gennemføre Europa 2020-strategien vedr.

¹⁰ The European Migration Network (2012): Individual profiles and migration trajectories of third country national cross-border workers, p. 16

¹¹ The European Migration Network (2012): Individual profiles and migration trajectories of third country national cross-border workers, p. 19

etablering af bl.a. et fælles arbejdsmarked og fremme af den fri bevægelighed.

På baggrund af interviewene forventes således særligt udviklingen i den globale pendlergruppe at være stigende fremover. Ifølge analyser omkring den forventede udvikling i efterspørgslen efter højtuddannede i Østdanmark, peger fremskrivninger bl.a. på en forventet stigning på 30,7 pct. i efterspørgslen efter højtuddannede i Region Hovedstaden i perioden 2010-2024¹², hvilket alt andet lige også vil kunne omfatte den globale gruppe. Men også bygge-anlægssektoren bliver nævnt, som et område, hvor der kan forventes flere ex-pat pendlere på sigt pga. af udsigterne til flere infrastruktur projekter i både Skåne og på Sjælland. Også selvom traditionen for at pendle i denne branche i dag er forholdsvis lav.

En undersøgelse lavet i EU-regi om pendling i EU grænseregioner har undersøgt grænsependling ud fra de betingelser grænseregionerne stiller op. Gennem konstruktionen af et mobilitetsindeks er det vurderingen at områder, hvor mobilitetsfaktorerne er positive også vil medføre en øget grænsependling.

Rapporten peger her bl.a. på en forventet stigning i pendlingen fra Sverige -> Danmark, men der vurderes også at være et stort potentiale i grænsependlingen fra Danmark -> Sverige med udgangspunkt i gode arbejdsmarkedsindikatorer¹³. Der skal her tages højde for at det tegnede billede tages udgangspunkt i en EU-kontekst, og at der ikke er særlig fokus på ex-pat problematikken. Alt andet lige må det dog forventes, at et forbedret grænsependlingsklima i Øresundsregionen også vil have en positiv afsmitning på ex-pat grænsependlere, hvilket kan understøtte respondenternes syn på mulige fremtidige udviklingstendenser på området.

Når pendling i Øresundsregionen er interessant, herunder særligt ex pat grænsependling, er det i høj grad bundet op på de regionale og erhvervsøkonomiske perspektiver. I perioden 2000-2012 (med åbning af Øresundsbroen) viser beregninger således, at svenske Øresundspendlere har løftet den danske værditilvækst med i alt 43 milliarder DKK¹⁴. Dette er baseret på, at den enkelte ansatte skaber en årlig værditilvækst på omkring 600.000 DKK. Til sammenligning peger nyeste analyser på, at højtuddannet udenlandsk arbejdskraft kan medføre en endnu større værditilvækst, hvor fx en person på forskerskatteordningen vurderes at medføre en årlig værditilvækst på 820.000-840.000 DKK¹⁵. Hvis dette tal tages som en umiddelbar proxy for værditilvæksten blandt den globale gruppe, vil selv en forholdsvis lille gruppe ex-pat pendlere betyde en væsentlig samfundsøkonomisk gevinst på henholdsvis den danske og den svenske side.

Når det yderligere tages i betragtning, at gruppen af ex pat pendlere forventes at stige væsentlig i de kommende år vil det være forventeligt, at dette også vil medføre en betydningsfuld samfundsøkonomisk nettogevinst for Øresundsregionen.

¹² Region Sjælland & Region Hovedstaden (2012): Regionaløkonomiske perspektiver – arbejdsmarked og erhverv frem til 2024, København, pp. 76

¹³ DG Employment and Social affairs (2009): Scientific Report on the Mobility of Cross-Border Workers within the EU-27/EEA/EFTA Countries; EU pp. 73

¹⁴ Øresundskomiteen (2012): Broeffekter og muligheder i Øresundsregionen, p. 4

¹⁵ Reglab (2012): Flere udenlandske videnarbejdere til Hovedstads Regionen, p. 20

4. Hvilket informationsbehov har ex-pat pendlerne?

Dette kapitel ser nærmere på, hvilke behov de engelsksprogede personer i Øresundsregionen har. Emnet er tidligere blevet undersøgt på den svenske side i det såkaldte TITA-projekt, der fokuserede på de konkrete muligheder som etableringen af forskningsmiljøerne ESS og MAX IV skaber for Skåne og Blekinge. Herunder hvilke behov for specialiseret arbejdskraft, der vil blive brug for i de kommende år og hvordan man som region kan tiltrække de "kloge hoveder" fra hele verden.

TITA-projektets resultater har været inspirationskilde til denne forundersøgelse og har konkret givet indspil til, hvilke temaer vi har valgt at drøfte med de centrale aktører, vi har gennemført interviews med i analysefasen.

4.1 Tiltrækning eller fastholdelse?

Et første vigtigt diskussionspunkt i forhold til, hvilke informationsbehov tredjelands borgere i Øresundsregionen har, er hvorvidt de skal informeres før de kommer til Øresundsregionen, eller om informationen primært skal gives, når de er kommet til regionen.

Hvis man ønsker at informere målgruppen før de flytter til Øresundsregionen betyder det, at informationen antager en slags "branding" af Øresundsregionen og har til formål at tiltrække kvalificerede medarbejdere til at komme og bo og arbejde i regionen. Som tiltrækningsstrategi vil information om de trygge skandinaviske samfund, København som en interessant metropol og de frie forskningstraditioner være eksempler på forhold, der med fordel kan fremhæves og være med til at stille Øresundsregionen i et positivt lys i den internationale konkurrence om de "kloge hoveder".

Hvis ønsket er tiltrækning af specialiseret arbejdskraft fra andre dele af verden er målgruppen for en informationsindsats betydelig større end hvis informationen udelukkende målrettes personer som allerede befinder sig i regionen.

Er man derimod primært interesseret i at gøre relevant information tilgængelig for engelsksprogede personer, der allerede befinder sig i Øresundsregionen er målgruppen for det første betydelig mindre og for det andet er det andre forhold, det er relevant at informere om. Generelt vil informationsbehovene være mere specifikke end, hvis man ikke er kommet til Øresundsregionen endnu.

Eksempelvis viser de interviews, der er gennemført i forbindelse med denne forundersøgelse, at information om skattetekniske forhold, om aktiviteter for medfølgende børn og ægtefæller og om kulturelle tilbud er væsentlige for de engelsktalende personer, der allerede befinder sig i Øresundsregionen.

I tabellen herunder er givet et overblik over de forskellige informationsbehov, der knytter sig til henholdsvis tiltrækning eller fastholdelse af engelsktalende personer i Øresundsregionen.

Foruden skellet mellem tiltrækning og fastholdelse er skellet mellem højtuddannet arbejdskraft (de globalt orienterede) og ikke-højtuddannet arbejdskraft (de regionalt orienterede) også et vigtigt parameter, som er med til at bestemme målgruppens størrelse. Hvis man har fokus på forskningstunge specialkompetencer der skal rekrutteres til ESS eller andre forskningsmiljøer, så er det en forholdsvis lille målgruppe. Hvis man derimod medtager håndværkere, bærplukkere og andre sæsonarbejdere er antallet lang lang større.

TILTRÆKNING	FASTHOLDELSE
Bred målgruppe	Smal målgruppe
<ul style="list-style-type: none"> • Tryghed: Man kan gå sikkert på gaden – også om aftenen • København er en spændende storby • De skandinaviske forskningsmiljøer er kendt for en "flad" struktur, hvor de enkelte forskere har stor medbestemmelse • Fokus på rådighedsbeløb: hvad får man for de penge man betaler i skat? • Der er interessante erhvervsklynger inden for bestemte brancher (medico, cleantech mv.) • Tilgængelighed – den nemme og pålidelige transport i regionen 	<ul style="list-style-type: none"> • Skatteforhold (opgørelser, fradrag, forskerordninger mv.) • Jobs til den medfølgende ægtefælle • Øvrige aktiviteter for de medfølgende (ægtefælle, børn) • Internationale skoler og institutioner • Boligforhold • Information om foreningsliv • Samfundsforhold • Overblik over sociale ydelser • Imigrationsbestemmelser og arbejdsmarkedsmarkedsrestriktioner

Der ligger således nogle strategiske beslutninger omkring hvilken målgruppe man ønsker at servicere med en eventuel fremtidig engelsksproget portal.

4.2 Tværgående pointer om informationsbehov

Der er én tværgående pointe, som har været fremført af mange interviewpersoner – både i organisationerne, hos myndighederne og blandt virksomhedsrepræsentanterne. Synspunktet er, at der allerede i dag er meget store mængder information tilgængelig for udenlandske pendlere i regionen. Men informationen er spredt ud hos mange kilder og kan derfor være vanskelig at finde frem til for en person, der ikke er bekendt med de danske/svenske systemer.

Derfor er det for mange af interviewpersonerne en vigtig opgave at samle og systematisere den allerede eksisterende information. Synspunktet er, at mange engelsksprogede pendlere vil blive hjulpet betydeligt, hvis der skabes et mere overskueligt informationssystem. Et system med én indgang, hvor den informationssøgende pendler bliver "guidet" hen til den informationer han eller hun efterspørger. Systemet kan være virtuelt i form af en ny portal, som samler alle tilgængelig informationer fra myndigheder mv. eller der kan være tale om et fysisk system, hvor pendlere kan henvende sig hos nogle rådgivere, der har overblikket til at henvise til de rette informationskilder.

Endelig er der flere interviewpersoner der fremhæver muligheder for at kombinere en virtuel informationsportal med mere individualiserede rådgivningsforløb der gennemføres af særligt uddannede vejledere, der har ekspertise inden for skat eller andre forhold, hvor der ofte er behov for individuelle rådgivningsforløb. Faktisk har enkelte interviewpersoner understreget, at man ikke må tro, at en informationsportal kan løse alle udfordringer som engelsksprogede medarbejdere i regionen, da mange af deres behov har en kompliceret individuel karakter, som ikke kan løses med en generel tekst på engelsk, men som kræver et individuelt vejledningsforløb, hvor der tages højde for de særlige forhold, som gælder for den pågældende person.

Et forhold der understøtter, at informationspakker er i høj kurs blandt engelsksprogede medarbejdere i Øresundsregionen er, at det bliver mere og mere almindeligt at knytte såkaldte relocationfirmaer til ansættelsen af nye medarbejdere i de større firmaer og forskningsmiljøer i regionen. Således benytter eksempelvis både DTU, Max IV og ESS disse private firmaer, når de ansætter ny arbejdskraft. Relocationfirmaernes service varierer alt efter behov men kan gå på alt fra organisering af rejse, modtagelse i lufthavnen, fremvisning af udvalgte boliger, boligkvarterer, fremvisning af skoler og institutioner, organisering af flytning og hjælp i forbindelse med udfyldelse af en række formelle papirer og formularer vedrørende visum, arbejdstilladelse, opholdstilladelse mv.

4.3 Øvrige behov for information

Blandt interviewpersonerne har der været fokus på en lang række forskellige behov for information, som engelsksprogede pendlere i Øresundsregionen efterspørger. Der har været nuancer i, hvilke behov der fremhæves alt efter om interviewpersonen har repræsenteret erhvervslivet, forskningsinstitutioner eller offentlige myndigheder. Men på tværs af interviewene står særligt 5 forhold frem som særlige væsentlige informationsbehov:

1. **Aktiviteter for den medfølgende ægtefælle**
2. **Gode skolemuligheder for børn**
3. **Skatteforhold og rådighedsbeløb**
4. **De skandinaviske forskningstraditioner**
5. **Samfundsstruktur**

Aktiviteter for den medfølgende ægtefælle

Når man taler om at fastholde udenlandske nøglemedarbejdere i en dansk/svensk virksomhed eller på en forskningsinstitution i regionen, så er der udbredt enighed om, at det er afgørende at den medfølgende ægtefælles trives med at bo i Øresundsregionen.

Der er tidligere lavet undersøgelser, blandt andet på DTU, der viser, at når nogle af deres ansatte forskere afbryder deres kontrakt før tid er det oftest med begrundelsen, at den medfølgende ægtefælle ikke trives og ønsker at flytte. Derfor er det alene ud fra et fastholdelsesperspektiv en god idé at informere om, hvilke muligheder der kan tilbydes for de medfølgende ægtefæller. I den sammenhæng er det naturligvis ikke nok at informere om de muligheder der eksisterer, man skal også sikre at der rent faktisk er reelle muligheder for at få en indholdsrig tilværelse for en medfølgende ægtefælle.

I interviewene er der særligt blevet fokuseret på følgende forhold, der kan medvirke til at øge livskvaliteten hos de medfølgende ægtefæller:

- *Jobs:* det forhold der vurderes at have størst betydning. I et dansk/svensk samfund, hvor det er almindeligt at både mænd og kvinder er på arbejdsmarkedet kan det blive en ensom tilværelse at være medfølgende ægtefælle, hvis man ikke har en job, hvor man både får brug sine kompetencer, får en social omgangskreds og bidrager til familiens økonomi. Særligt det sidste forhold er vigtig, da leveomkostningerne i Danmark og Sverige er høje – ofte højere end i de lande de udenlandske medarbejdere kommer fra. Indtægtsargumentet styrkes yderligere af, at flere og flere arbejdspladser går over til at ansætte udlændinge på lokale kontrakter, hvor der ikke er de samme lukrative udetillæg og andre forhold, som gør det muligt at opretholde en høj levestandard med én indkomst.

Work in Denmark har et særligt spouse-program, som er meget populært men som man endnu ikke har tilsvarende på den svenske side. Programmets popularitet siger noget om, hvor afgørende et forhold det med job til ægtefællen er for de udenlandske tilflyttere.

- *Foreninger:* Hvis ikke den medfølgende ægtefælle ønsker et job, eller hvis det ikke er muligt at finde et passende job til vedkommende, så er det vurderingen blandt flere interviewpersoner, at de medfølgende i højere grad bør blive introduceret til foreningslivet i Danmark og Sverige. Det kan både være foreninger for "ligesindende" ægtefæller, hvor man på den måde får et socialt fællesskab, eller det kan være de mere traditionelle danske/svenske fritidsforeninger, hvor man kan dyrke sine interesser sammen med andre.

Gode muligheder for børn

Lige som det er vigtigt at ægtefælles trives i den periode en person har valgt at bo og arbejde i Øresundsregionen så er det naturligvis også vigtigt at eventuelle medfølgende børn kan få en god tilværelse. Det betyder både, at de skal kunne gå i skole og i øvrigt indgå i andre børne-aktiviteter som klubber, idrætsforeninger mv.

Med hensyn til skoler vil det ofte være en adgang til gode internationale skoler der er et krav for at kunne tiltrække udenlandske eksperter, som har familien med. Omfanget – og kvaliteten af – området internationale skoler er ifølge flere interviewpersoner et parameter der hører til i tiltrækningskategorien, forstået på den måde, at hvis ikke Øresundsregionen har internationale skoler på et internationalt højt niveau, så er det en betydelig barrierer for overhovedet at kunne tiltrække internationale højtuddannede medarbejdere der har familie.

Til gengæld er det også et parameter som kan karakteriseres som "reason to to", hvis man kan vise, at de internationale skoler i Øresundsregionen har et højt niveau og at brugerne er meget tilfredse mv. Her er det indtrykket, at det særligt er i København, at der findes internationale skoler på højt internationalt niveau, mens der i den øvrige

Øresundsregion fortsat er et arbejde med at øge udbuddet og kvaliteten af de internationale skoler.

Foruden skolerne er det også vigtigt, at børnene har mulighed for gå til forskellige fritidsaktiviteter, og at disse foreninger og klubber er gearet til at modtage og integrere udenlandske børn i deres aktiviteter. Også her er der indikationer på, at forhold der kan virke særdeles positive i en tiltrækningsstrategi overfor en krævende international målgruppe af eksperter, der vælger arbejdssted efter, hvor de får tilbudt den bedste og mest attraktive samlede "pakke".

Skatteforhold og rådighedsbeløb

Foruden trivsel for ægtefælle og børn er der naturligvis også en økonomisk side af, at flytte til et andet land for at arbejde. Det mest overordnede behov for information er vedrørende det faktiske rådighedsbeløb som man har når alle udgifter er betalt. I udgangspunktet har både Danmark og Sverige en udfordring med at tiltrække og fastholde internationale medarbejdere pga. skattetrykket i de to lande. Men der ligger en informationsopgave i at blive bedre til at formidle, hvad man faktisk får for sine skattekrone i Danmark og Sverige. En let overskuelig oversigt over hvilke ydelser, der følger med, når man betaler sin skat (uddannelse, sygehuse, biblioteker, veje, børnepasning mv.) vil ifølge flere interviewpersoner være et positivt tiltag, der kan medvirke til både tiltrækning og fastholdelse af udenlandske arbejdere i regionen. Udfordringer er i denne sammenhæng, at en udregning af en persons helt præcise rådighedsbeløb afhænger af mange specifikke forhold, som løn, renteudgifter, kørselsfradrag mv. og derfor ikke kan oplyses på en generel informationsportal.

Derfor vil der i forhold til de skattemæssige og økonomiske forhold være et behov for en koordinering eller henvisning mellem en eventuel informationsportal og de relevante myndigheder som eksempelvis Skat, der vil kunne rådgive om de specifikke personlige forhold.

Foruden det forholdsvis høje skattetryk i Øresundsregionen er også de lønrammer, der eksisterer for offentlige ansatte i Danmark og Sverige en udfordring, der vanskeliggør tiltrækning af de bedste eksperter, som kan få højere løn andre steder i verden. Imidlertid er det tilbagemeldingen fra flere af de gennemførte interviews, at man med de rette argumenter alligevel kan tiltrække meget attraktive forskere, fordi de ikke kun tiltrækkes af løn. Hvilke forhold der kan veje op for en løn, der ligger rundt omkring markedsprisen, afhænger helt af, hvorfra den pågældende person kommer fra. I nogle tilfælde er argumentet om sikre, trygge samfund væsentlige, i andre tilfælde kan det høje faglige miljø inden for en bestemt erhverv eller på et bestemt forskningsfelt være det, der trækker eksperter til, selv om de kunne få en højere løn andre steder i verden.

De skandinaviske forskningstraditioner

Særligt de interviewede repræsentanter for Øresundsregionens forskningsinstitutioner har lagt vægt på, at der inden for flere afgrænsede forskningsfelter er så stærke faglige miljøer i Øresundsregionen, at det i sig selv er et trækplaster.

Et andet argument i samme boldgade er, at der i både Danmark og Sverige er tradition for, at man som forsker har en udbredt frihed og selvbestemmelse over den forskning man bedriver. Yderligere er den organisatoriske ramme man indgår i ofte meget uformel og "uhierarkisk" i Danmark eller Sverige. Alle disse forhold vægter positivt for mange

forskere og er elementer, som man med fordel kan informere mere om som særlige attraktioner i Øresundsregionen.

Samfundsstruktur

Det sidste forhold der fremhæves som et område engelsksprogede medarbejdere i Øresundsregionen har behov for information om, er de danske og svenske samfundsforhold. Der er i virkelig tale om en informationskategori der dækker over mange forskellige ting og som er vanskelig at afgrænse. Nogle af de vigtigste forhold som interviewpersonerne fremhæver er:

- Det forhold at både manden og kvinden i udgangspunktet er på arbejdsmarkedet.
- At man betaler en stor del af sin indtægt i skat – til gengæld får man adgang til en række velfærdsydelse.
- Vi har åbne frie samfund, hvor det er trygt at gå på gaden og hvor politikere og andre offentlige personer i udgangspunktet kan gå i frem uden politibeskyttelse.
- Forholdet mellem ansatte og chefer er de fleste steder meget uformelle i omgangstone og tiltaleform.
- Danskere og svenskere kan for nogle godt virke lidt reserverede og svære at komme i kontakt med.

5. En engelsk-sproget portal?

Dette kapitel ser nærmere på mulighederne for at udvikle en engelsksproget portal med information målrettet ex-pat pendlere i Øresundsregionen. I forlængelse heraf præsenteres tre scenarier og tilhørende modeller, som reflekterer de forudgående aspekter i forundersøgelsen.

Der eksisterer allerede i dag en lang række aktører, der leverer informationer til udenlandsk arbejdskraft i Øresundsregionen på både den danske og svenske side af Sundet, hvorfor aktørperspektivet også inddrages, det denne del har betydning på den praktiske og organisatoriske side.

Det skal her tilføjes, at kapitlet er baseret på interviewpersonernes synspunkter, som er forsøgt systematiseret. Da der ikke har været gennemført interviews med ex-pat grænsependlere, er der således tale om anden ordens betragtninger, hvilket er sket ud fra et ønske om at opnå et mere generaliseret billede i forundersøgelsen.

5.1 Start simpelt

Gennem forundersøgelsen har der overvejende været en vurdering af, at det vil være relevant med en engelsksproget portal parallelt med den eksisterende Øresunddirekt-portal for dansk-svenske pendlere. Selvom om grænsependlende ex-pats i dag er en mindre gruppe, anses den forventede stigning, at gøre en engelsksproget portal endnu mere relevant fremover. Samtidig understreger flere interviewpersoner, især på myndighedssiden, at der er efterspørgsel efter overskuelig information på engelsk, som ikke nødvendigvis kun kommer fra pendlere, men også andre grupper. Gennem interviewene har flere interviewpersoner nævnt, bl.a. institutioner og virksomheder, at de også orienterer sig på hjemmesiden i forbindelse med fx deres HR-arbejde.

En enkelt har dog også påpeget, at behovet for en engelsksproget portal for ex-pat pendlere nok var mindre væsentligt, da mange allerede har taget stilling til hvor de skal bo/arbejde, når de kommer til Øresundsregionen og de samtidig får hjælp via ansættelsesstedet – i hvert fald, når der tales om den globale gruppe. Andre har dog nævnt, at netop den globale gruppe også selv bruger nettet til at undersøge og få afdækket egne muligheder, som supplement til ansættelsesstedet vejledning, da de er en gruppe der aktivt selv former deres valg. Disse synspunkter er væsentlige, at tage med i betragtningen i forhold til de videre diskussion omkring en engelsksproget portal, herunder gennem en nærmere undersøgelse af brugernes egne oplevelser og informationssøgningsmønstre.

5.2 Scenarier for en engelsksproget portal

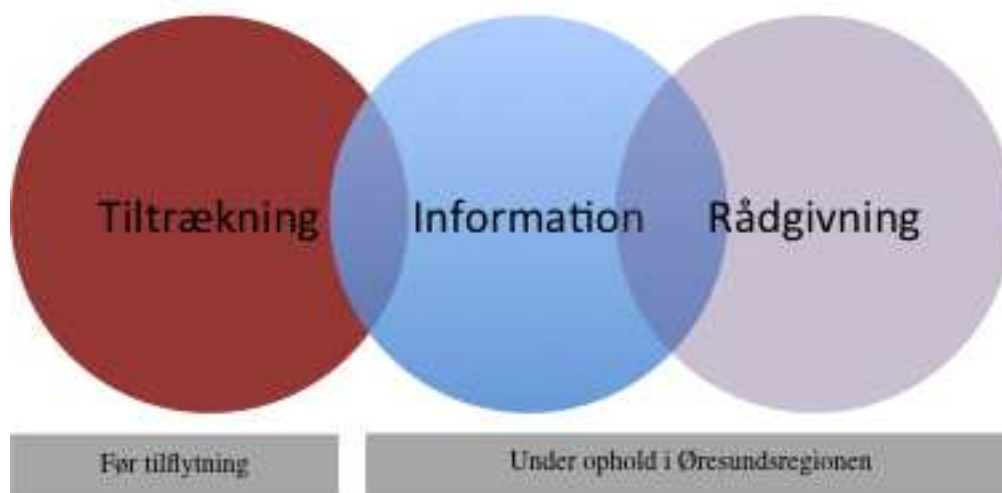
På baggrund af interviewpersonernes svar og refleksioner, som også er skitseret i de foregående kapitler tegner, der sig forskellige scenarier for udviklingen af en engelsksproget portal. Selvom her-og-nu-forståelsen generelt peger på en simple tilgang, har der været en række aspekter i spil, som bør tages med i diskussionen.

Ved at opstille flere scenarier for den fremtidige udvikling, udspændes et rum, indenfor hvilket den fremtidige udvikling kan komme til at foregå i. Det er indenfor dette rum der kan navigeres med henblik på at finde det sted og den retning, som den fremtidige udvikling skal påvirkes i. Dette giver også en fælles referenceramme for diskussioner af en fremtidig engelsksproget portal.

Scenarierne forsøger således at syntetisere de input og indikationer, der er kommet frem gennem forundersøgelsen, med forventningen om at kunne identificere et sæt af mere konkrete modeller, hvilket vil blive beskrevet nærmere i næste afsnit.

Helt overordnet giver forundersøgelsen anledning til at opstille tre scenarier for en fremtidig engelsksproget portal, som kan illustreres via følgende figur:

Figur 5.1 Scenarier for en engelsksproget portal

Kilde: LB analyse, 2013

Det centrale scenarie er 'Informations-scenariet', der grundlæggende udgør en engelsksproget udgave af den nuværende dansk-svensk version med enkelte tilføjelser. Her tages et simpelt udgangspunkt, hvor myndighederne primært skal oversætte deres eksisterende tekster til engelsk og eventuelt supplere op på enkelte områder. Fokus er på faktuel information omkring fx skat, sociale ydelser mv. i forbindelse med grænsependling, når ex-pats er i regionen, som primært forventes leveret af myndighederne. For de fleste ses denne del, som kernen i en engelsksproget portal. Målgruppen vil både være den globale og regionale gruppe – samt andre engelsksprogede med interesse for Øresundsregionen.

'Tiltræknings-scenariet' er et andet scenarie, som består af en udvidelse af informationsscenariet. Ud over den faktuelle information kommer en bredere fortælling om – og branding af – regionen. Ambitionen er, at nå ud til potentielle ex-pats, som gennem et øget bedre kendskab til regionens 'brand' samt de praktiske forhold omkring mobilitet og muligheder i regionen, og dermed at rekruttere flere af de efterspurgte kompetencer og kvalifikationer. Udover den faktuelle information vil det således også være nødvendigt med anden information, hvilket betyder, at der udover information fra myndigheder og vil være behov for information fra relevante organisationer mv. Denne

vinkling vil i høj grad rette sig mod den globale målgruppe og dem der potentielt kunne indgå i denne.

‘Rådgivnings-scenariet’ er det sidste scenarie, som lægger vægt på at supplere den faktuelle information med et rådgivningselement ud fra forståelsen af, at kompleksiteten for mange ex-pat pendlere er så stor, at det kræver individualiseret rådgivning, hvis de fuldt ud skal udnytte mulighederne for grænsependling.

Udover den faktuelle information vil det således også være nødvendigt med aktører, der kan varetage konkret rådgivning, hvilket kunne pege mod både offentlige og private aktører.

Scenariet retter sig mod både den globale og regionale gruppe, hvor det i langt højere grad vil kunne tages højde for de individuelle livssituationer fx den medfølgende partner, særlige arbejdsforhold mv.

Alle tre scenarier kan udgøre hver deres bud på en portal, hvor information’s-scenariet er det mest simple og i udgangspunktet tættest på den dansk-svenske portal. Der er naturligvis også en mulighed for et ”super-scenarie”, som samler alle tre scenarier i et.

Nedenstående tabel opsummerer kort de forskellige karakteristika for de tre scenarie, som vil danne grundlag for en uddybning af konkrete modeller i det kommende afsnit.

Tabel 5.1 Scenarie kendetegn

	Tiltrækning	Information	Rådgivning
Primære målgruppe	De globale og potentielle kandidater	De globale og de regionale	De globale og de regionale
Potentielt formål	Understøtte talentdagsorden og fremme mobilitet i regionen	Understøtte informations-behovet ifm. pendling for ex pats	Personaliseret info ved pendlings-relaterede behov og problemstillinger
Funktionalitet	Branding/story-telling og faktuel info	Faktuel info	Faktuel info og individualiseret kontakt
Tidshorisont	Før ankomst	Under ophold	Under ophold
Primære info-leverandører	Brandingorg. + myndigheder	Myndigheder	Myndigheder + evt. private rådgivningsfirmaer

Kilde: LB Analyse, 2013

5.3 Konkrete modeller

Gennem analysen af målgruppen er gruppens karakteristika og informationsbehov forsøgt afdækket. Det har både givet en indikation af, i hvilket omfang der er et behov for en engelsksproget portal og hvordan den kan udformes for at få den ønskede modtagelse i målgruppen.

Samtidig peger de forskellige scenarier også på, at det budskab og det formål der kan være med en engelsksproget portal vil ændre sig i forhold til et givent scenarie. Det er væsentligt at have in mente, når det skal overvejes om målgruppen bliver berørt af kommunikationen og i forlængelse heraf begynder at handle i overensstemmelse hermed, dvs. om der, i yderste konsekvens, kommer flere ex pat pendlere eller om der kommer flere ex-pats til regionen, som vælger at være grænsependlere. Ligesom samfundet generelt, er en målgruppe naturligvis ikke en statisk størrelse, men kan

udvikle sig. Derfor er det hensigtsmæssigt løbende at søge feed back for at være informeret om efterspørgslen.

På baggrund af de opstillede scenarier og input fra interviewene giver det anledning til at arbejde med tre korresponderende portalmodeller. Modellerne skitserer kort de emner/informationer, der er kommet frem, som relevante for at dække det ønskede informationsbehov. I den forbindelse ses 'informations-modellen', som et slags grundelement, der vil indgå i alle modellerne. Denne model beskrives derfor først.

Den information der beskrives i det følgende har til formål at give et indledende overblik. Der er for alle tre portalmodeller behov for mere dybdegående viden om, hvilken konkret information de forskellige aktører kan stille til rådighed og hvilket ressourceforbrug, der er knyttet til den opgave.

Informationsmodellen

De elementer, som interviewpersonerne beskriver, som centrale i informationsmodellen overlapper med den eksisterende dansk-svenske pendlerportal, hvor bl.a. skat og sociale ydelser anses for relevante. Elementerne er beskrevet i nedenstående tabel, dog med fokus på de nye elementer det supplerer den eksisterende portal.

Derudover er kort nævnt, hvilke aktører der kunne være relevante til at dække de nye emner og der er indsat links til relevante engelsksprogede informationskilder, som er kommet frem gennem undersøgelsen.

Tabel 5.2 Informationsmodellen

Info-behov	Central-aktør	Kommentar	Evt. engelsksproget link
Skatteforhold (opgørelser, fradrag, forskerordninger mv.)	Skatteverket, SkatØresund	Info mangler om ekspertskat, forskerordning mv.	www.nordisketax.net
Sociale ydelser, pension mv	Forsäkringskassen, Arbejdsdirektoratet /Sikringsstyrelsen	Grundet kompleksiteten kan det kræve ekstra grundig forklaring	
Samfundsforhold + leveomkostninger	Kommunerne	Der er blevet efterspurgt mere detaljeret info om leveomkostninger	consortiumforglobaltalent.dk + www.expattindenmark.com http://www.movingtosouthernsweden.com
Boligforhold og bil		Der er blevet efterspurgt mere detaljeret info ift. priser	lifeindenmark.borger.dk + consortiumforglobaltalent.dk
Internationale skoler og institutioner	UVM	Der arbejdes på at etablere internationale skoler på den svenske side	http://eng.uvm.dk/
Jobs til den medfølgende ægtefælle	WorkinDK	Der er pt. ikke noget spouse-program på den svenske side	Workindk (spouseprogram) + consortiumforglobaltalent.dk
Øvrige aktiviteter for de medfølgende	D.o.	D.o.	d.o.
Immigrationsbestemmelser og arbejdsmarkedsmarkedsrestriktioner	SFR/ Migrationsverket	I dag ikke adresseret mod ex-pats	www.nyidanmark.dk
Information om foreningsliv	Via borger.dk		Lifeindenmark.dk

Kilde: LB Analyse, 2013

I forhold til de konkrete links kan det nævnes, at Nordisk eTax er udviklet i samarbejde med Nordisk Ministerråd og skatteforvaltningerne i Sverige, Danmark, Finland, Norge og Island. Disse skatteforvaltninger har i fællesskab ansvaret for indholdet. Portalen giver et overblik over skatteregler i de fem involverede lande – man kan finde information på hvert af de fem sprog og på engelsk.

Hjemmesiden 'Consortium for Global Talent' er baseret på et samarbejde mellem 17 af de største og mest internationale virksomheder i Danmark og indeholder bl.a. detaljeret info om leveomkostninger og lignende, hvilket adresserer de private økonomiske aspekter.

Expatriate In Denmark er en portal for det officielle danske netværk for expats. Netværket – og dermed også portalen har til formål at hjælpe ex-pats i Danmark med en række praktiske, formelle og kulturelle forhold og derigennem gøre Danmark til et attraktivt sted at bo og arbejde for udenlandsk arbejdskraft. Portalen 'lifeindenmark' er den engelske version af borger.dk.

Tiltrækningsmodellen

De elementer, som interviewpersonerne beskriver, som centrale i tiltrækningsmodellen er beskrevet i nedenstående tabel 5.3. Derudover er der kort nævnt, hvilke aktører der kunne være relevante til at dække de nye emner og der er indsat links til relevante engelsksprogede informationskilder, som er kommet frem gennem undersøgelsen.

Denne del vil have et væsentligt overlap med eksisterende informationsportaler og på enkelte områder er der ikke umiddelbart identificeret en central aktør.

Tabel 5.3 Tiltrækningsmodellen

Info-behov	Central-aktør	Kommentar	Evt.link
Nordisk kultur: Social tillid, tryghed, lighed og individualitet	Det Svenske Institut		http://issuu.com/swedish_institute/docs/the_nordic_way
København - en spændende storby	Wonderful Copenhagen		
De skandinaviske forskningsmiljøer/ arbejdspladser - en "flad" struktur	Universiteter, institutioner, organisationer		
Rådighedsbeløb: hvad får man for de penge man betaler i skat?			
Tilgængelighed – den nemme og pålidelige transport i regionen	IBU Øresund	Arbejder med infrastruktur udvikling i Øresund	
Interessante erhvervs-klynger inden for bestemte brancher (medico, cleantech mv.)	COPCAP/Invest in Skåne		

Kilde: LB Analyse, 2013

Sammen med ovenstående hører elementerne fra informationsmodellen. Herunder er det blevet nævnt i enkelte interviews, at det vil være relevant med en form for business case, så (potentielle) pendlere kan se fordelene ved at flytte til regionen og være grænsependlere, da det i dag ikke nødvendigvis er så synligt for den enkelte. Personlige historier fra ex-pats kunne være en måde at præsentere en business case på.

Ses på aktør-delen peges der på en lang række 'nye' aktører i forhold til hvad der indgår i den eksisterende pendler-portal. Disse aktører er nævnt, som mulige bidragsydere,

udelukkende ud fra de umiddelbare refleksioner interviewpersonerne har gjort sig, samt en kort research på nettet. Der vil således være behov for en nærmere afdækning på dette område, herunder også for at sikre, at der ikke sker unødige overlap i forhold til de relevante informationsstrømme og formål.

Rådgivningsmodellen

De elementer, som interviewpersonerne beskriver, som centrale i rådgivningsmodellen er beskrevet i nedenstående table 5.4. Da der er tale om en rådgivningsfunktion er der i dette tilfælde ikke foretaget en yderligere specification af indholdet, men det forventes at rådgivningen skal være personlig og tage udgangspunkt i den individuelle problemstilling.

Tabel 5.4 Rådgivningsmodellen

Info-behov	Central-aktør	Kommentar	Evt.link
Individuel rådgivning ift. ex pat pendlere	ICS og/eller private aktører	For at imødegå den kompleksitet, der er i at være grænsependler, særligt for ex-pats. Der findes i dag allerede en række firmaer specialiseret i denne rådgivning.	

Kilde: LB Analyse, 2013

Sammen med ovenstående hører elementerne fra informationsmodellen. Aktør-delen peger det på en ny type opgave, som rækker ud over den elektroniske kommunikation. Flere interview-personer har nævnt, at kompleksiteten forbundet med at være ex pat grænsependler i regionen er særdeles høj. Skatteforhold og særlige sociale sikringsforhold er baseret på en lang række faktorer, som ofte er meget individualiserede og derfor ikke umiddelbart kan klares gennem skriftlig information. Dette forhold understreges yderligere af, at virksomheder og institutioner, som ansætter ex pats enten har specialiserede personer i deres HR afdeling til at håndtere denne gruppe og/eller henter hjælp fra relocationfirmaer og specialiserede rådgivningsvirksomheder. De private aktører leverer samlede pakker, som dækker alt fra boligsøgning, afhentning i lufthavnen til rådgivning om skatteforhold, pension mv. De tager således udgangspunkt i den enkeltes udgangspunkt.

5.4 Ressourceforbrug

Grundlæggende har vurderingen fra især myndighederne været, at det på nuværende tidspunkt vil være mest formålstjeneligt at starte med en forholdsvis simpel portal, som primært oversætter den eksisterende dansk-svenske portal, hvortil kommer enkelte nye emner, som er relevante for den primære målgruppe. I deres optik vil det at starte simpelt således være fokuseret på informationsmodellen.

Formålet med portalen vil uden tvivl sætte rammen for ressourceforbruget fra de involverede myndigheder. Som nævnt kan der være stor forskel i informationsbehovet for så vidt, at der er tale om henholdsvis en bredere promovning af regionen før eventuelle ex-pats kommer til regionen, eller om der kun er tale om en faktuel informationstjeneste, der giver information om pendlingsrelaterede forhold, såsom skat, sociale ydelser mv. I det først-nævnte tilfælde vil der samtidig være et langt større overlap med brandingaktiviteter hos fx Wonderful Copenhagen etc.

Forventningerne til ressourceforbruget har derfor været undersøgt via særligt myndighedernes vurdering, da de forventes at være de primære leverandører til en engelsksproget portal. Umiddelbart er vurderingen, at ressourceforbruget vil være af et mindre omfang så længe portalen er baseret på en simpel tilgang med overordnet information på de områder, som allerede kendes fra den eksisterende portal.

Langt hen ad vejen foreslås, især af myndighederne, at der arbejdes med de samme typer informationer, som findes på den nuværende Øresunddirekt portal. Flere har foreslået, at der primært laves en kort intro-tekst og beskrivelse af de relevante forhold, såsom skat, sociale ydelser mv. på engelsk, hvorefter der er et link til den ansvarlige myndighed og organisation. Tilføjelser af nye ex-pat relaterede emner, såsom ekspert-skat, vurderes at kunne beskrives forholdsvist enkelt, svarende til 3-4 siders ny tekst.

I forlængelse heraf har flere myndigheder understreget, at ved at fastholde en forholdsvis simpel, men informativ tekst med efterfølgende link til den relevante myndighed/blanket mv., vil det også være nemmere at vedligeholde og sikre opdateret information. Dette er væsentligt, da regler, blanketter eller lign. ind imellem ændres. Det primære vil således være at tjekke, fx månedligt, at de indsatte links er aktive.

Overordnet er vurderingen således, at det vil være muligt at skrive en engelsk version uden større problemer, såfremt der er tale om informationsmodellen. Samtidig er det dog væsentligt, at fremhæve at interviewpersonerne (myndighederne) har talt ud fra deres eget ståsted og derfor ikke nødvendigvis har lagt vægt på den koordination, der kan være forbundet hermed. Og fra flere interviewpersoner (ikke-myndigheder) har der været nævnt, at kvaliteten og kompetencerne på engelsk kan variere meget fra myndighed til myndighed både på det mundtlige og skriftlige plan.

6. Konklusioner og fremadrettede perspektiver

Denne forundersøgelse af engelsksprogede personer i Øresundsregionen har givet en række indikationer på gruppens karakteristika, omfang, informationsbehov samt scenarier og modeller for en eventuel fremtidig engelsksproget informationsportal.

Helt overordnet vurderer langt de fleste interviewpersoner i analysen, at en engelsksproget portal for grænsependlere, parallelt med den nuværende Øresunddirekt portal rettet mod danskere og svenskere, vil være relevant fremover. Analysen giver et groft billede af den potentielle målgruppe og deres behov, såvel som de mulige praktiske forhold forbundet hermed. Der er dog på en lang række punkter stadig hensigtsmæssigt, at undersøge mere detaljeret fx målgruppens forskellighed, scenarier for en engelsksproget portal og de tilhørende praktiske forhold.

Målgruppen for analysen – ex-pat grænsependlere i Øresundsregionen – beskrives i dag, som lille, svarende til formentlig et par hundrede personer. Der er dog en klar forventning om, at tallet vil stige markant med den erhvervsmæssige og infrastrukturelle udvikling der forventes i regionen fremover. Her kan bl.a. nævnes udviklingen af ESS og MAX IV, som forventes at skabe et internationalt orienteret forskningsklima i regionen med dertil hørende ex-pat pendlere, men generelle fremskrivninger peger på en øget efterspørgsel efter især højtuddannede i de kommende år. Andre analyser viser, at udenlandske arbejdere og særligt udenlandske videnarbejdere kan generere en høj værditilvækst på ca. 800.000 kr. pr. person om året. Der kan altså være en væsentlig økonomisk nettogevinst ved at tiltrække eller fastholde selv en mindre gruppe af ex-pat pendlere i Øresundsregionen, hvilket vil være med til at udvikle regionens muligheder og vækstpotentiale.

Særligt tilgangen af såkaldte 'globale ex-pats' forventes således at skabe grobund for øget pendling qua deres karakteristika. Samtidig er det noteret, at der også findes en anden gruppe af ex-pats, som er mere regionalt orienterede. Den gruppe er langt mere diffus i beskrivelsen, men rummer i udgangspunktet lavere uddannede ex-pats fx inden for byggesektoren mv. De forventes dog også at kunne være interesserede i engelsksproget information. En yderligere analyse af målgruppen kan således være hensigtsmæssig i forhold for det første at målrette kommunikationen, men for det andet også for at sikre en tilfredsstillende volumen blandt modtagerne.

Årsagerne til at pendle på tværs af landegrænser i regionen er mange. Særligt den globale gruppe vurderes, fx at lægge vægt på at kunne bo i København, da byen tilbyder attraktive muligheder som hovedstad/metropol. Hvorimod billigere bolig og rolige bymiljøer er nævnt, som argument for pendling den anden vej. I forlængelse heraf beskrives samtidig en del barrierer, som især vedrører ikke-EU ex-pats i regionen og deres mulighed for pendling.

Kigges der på informationsbehovet for målgruppen, så er der identificeret en central skillelinje mellem informationsbehov relateret til tiden før tilflytning til regionen og informationsbehov, når personerne bor i regionen. Det første rammer en langt bredere gruppe, men kræver også en øget vinkling på branding af regionen, hvorimod

sidstnævnte mere relaterer sig til en faktuel beskrivelse af forhold omkring skat, sociale ydelser mv., som også kendes fra den nuværende Øresunddirekt portal.

Eftersom ex-pats har et andet udgangspunkt end dansk-svenske pendlere er der dog også andre informationsbehov, hvilket fx kan gælde særlige skatteforhold (fx ekspertskat), internationale skoler, arbejdsmarkedsrestriktioner og immigrationsregler alt afhængig af personernes baggrund, uddannelse mv.

I forlængelse heraf er betydningen af jobs til medfølgende partner blevet understreget både ud fra et fastholdelsesperspektiv, men også ud fra et privat økonomisk aspekt for de tilflyttende familier. På den danske side arbejdes der i dag bl.a. med et spouse-program under Work In Denmark, som også efterspørges på den svenske side.

Gennem forundersøgelsen er det endvidere kommet frem, at flere virksomheder og videninstitutioner samarbejder med de såkaldte relocation-firmaer i forbindelse med ansættelse af højtuddannede/specialister, da det vurderes at være for komplekst at rådgive kvalificeret om alle centrale forhold vedrørende skat, bolig, sociale ydelser, fradrag mv. Aspekter, som ofte kun yderligere vinder i kompleksitet, når der sker grænsependling, da der er tale om to lovgivningsrammer og kulturer. Hvorvidt målgruppen i lige så høj grad har brug for rådgivning, som samlet information på engelsk i forhold til skabe øget mobilitet i regionen, kan med fordel undersøges nærmere.

Med henblik på udviklingen af en engelsksproget portal rettet mod ex pat pendlere tegner der sig tre scenarier: *tiltrækning, information og rådgivning*.

Informationsscenariet er et basis scenarie, som bygger på en engelsk version af den eksisterende dansk-svenske portal med enkelte tilføjelser, så den tager højde for særlige ex-pat forhold. De aktører der langt hen ad vejen også er centrale for den dansk-svenske portal vil således også være relevante i forbindelse med en engelsksproget portal.

Samtidig er der gennem analysen også fremkommet vinkler, der peger mod et andet fokus for en engelsksproget portal, hvor det ene – *tiltrækningsscenariet* – har fokus på særligt den globale målgruppe og deres interesse for regionen, hvilket vil kunne være med til at understøtte den såkaldte talent-dagsorden.

Rådgivningsscenariet fokuserer på ex-pats, når de er i regionen, men lægger vægt på, at kompleksiteten i bl.a. lovgivningen ofte gør det nødvendigt at få specialiseret vejledning og hjælp, hvis ex-pats skal kunne udnytte pendlingsmulighederne i regionen. I forlængelse heraf er der skitseret tre overordnede modeller for indholdet, korresponderende til de tre scenarier, hvor informationsscenariet vil være et grundlag i alle tre modeller.

De aktører, der vil være leverandører til en engelsksproget portal vil langt hen ad vejen være myndigheder. Især hvis der er tale informations-modellen, som en løsning parallel med den nuværende Øresunddirekt portal.

Hovedparten af interview-personerne har fremhævet, at det vil være en fordel at holde det simpelt – i hvert fald, som en start. I et sådant tilfælde er vurderingen, at informationerne rent praktisk også nemt kan leveres fra myndighederne, herunder også de ekstra bidrag om fx ekspert-skat, som kan være relevante for ex-pats.

På baggrund af interviewene peger det på, at det med et forholdsvis lille ressource-træk kan laves en engelsksproget version med relevant materiale, såfremt det nogenlunde svarer til rammerne for den eksisterende Øresunddirekt portal. Samtidig er det dog væsentlig at fremhæve, at netop grænsependlende ex-pats medfører en væsentlig kompleksitet i forhold til lovgivning mv., som ikke nødvendigvis kan rummes i en simpel 'one-fits-all' tekst på et enkelt fagområde. En problemstilling, der bør stilles skarpt på, såfremt der igangsættes arbejde med at udvikle en engelsksproget portal.

Der foreligger en nødvendig diskussion af formål og organisering ved en eventuel engelsksproget portal, som ikke indgår i nærværende analyse, men der er i analysen givet eksempler på indhold og mulige aktører i forbindelse med skitseringen af de tre modeller. Det forventes dog at være hensigtsmæssigt at gennemgå de praktiske implikationer for de tre modeller med relevante aktører/myndigheder, herunder også de aktører/myndigheder, som hidtil ikke har leveret indhold til portalen, men som kunne være relevant for denne målgruppe. Hvorvidt det vil være relevant at inddrage nye aktører til at levere information, vil i stor udstrækning afhænge af, hvilken model der eventuelt vælges for en engelsksproget portal.

Bilag A Metode og fremgangsmåde

Dette kapitel beskriver kort den fremgangsmåde og metode, der ligger bag udarbejdelsen af forundersøgelsen. Metoden består primært i gennemførelsen af en række personlige interviews. Herunder gennemgås, hvilke aktører der er udvalgt og hvad vi har interviewet aktørerne om.

Udvælgelse af centrale aktører

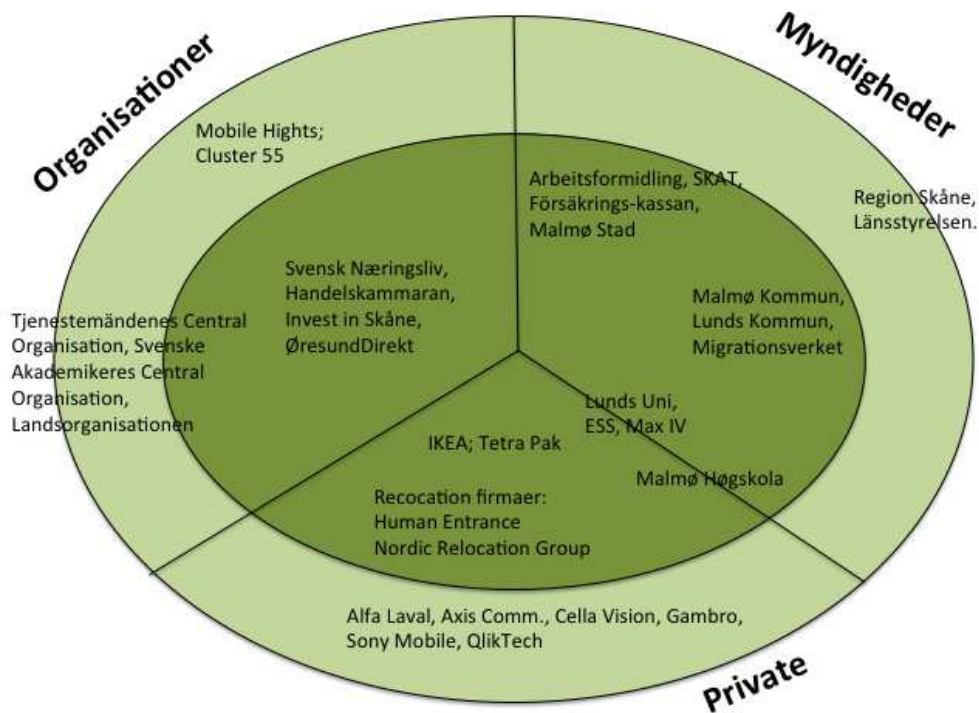
Udgangspunkt for forundersøgelsen har været, at indsamle viden fra forskellige typer af aktører. Således har vi både gennemført interviews med repræsentanter fra organisationer, myndigheder og fra private aktører. Når denne tilgang er anvendt er det ud fra en antagelse om, at de tre typer af aktører har forskellig viden om, hvilke informationsbehov ex-pat pendlere har. Samtidig vil det være forskelligt, hvilke informationer de forskellige aktører har mulighed for at levere til en eventuel fremtidig informationsportal.

I det følgende illustreres henholdsvis det svenske og det danske aktørkort. Aktørfigurerne er designet på en sådan måde at de skelner mellem henholdsvis organisationer, myndigheder og private aktører, som også tæller videninstitutioner, da de i denne sammenhæng har stort set samme forhold til udenlandske arbejdere, som de private firmaer. Yderligere består aktørkortene af en indre og en ydre ring. Den mørkegrønne inderste ring består af de aktører, som er vurderet som de væsentligste.

Som det fremgår af det første aktørkort herunder, består den svenske side af en lang række aktører, der alle i dag har en rolle i forhold til at informere ex-pat pendlere om forskellige forhold. På organisationssiden er de vigtigste aktører Svensk Næringsliv, Handelskammeret, Invest in Skåne og Øresunddirekt, som vi alle har gennemført interviews med. Blandt myndighederne er der gennemført interviews med Arbejdsformidlingen, Skat og flere andre offentlige svenske myndigheder der er vurderet som væsentlige.

Endelig er der en lang række af private virksomheder og forskningsinstitutioner som eksempelvis Lunds Universitet, ESS, IKEA, Tetra Pak og to , som er vurderet som særlige relevante at gennemføre interviews med.

Det svenske aktørkort

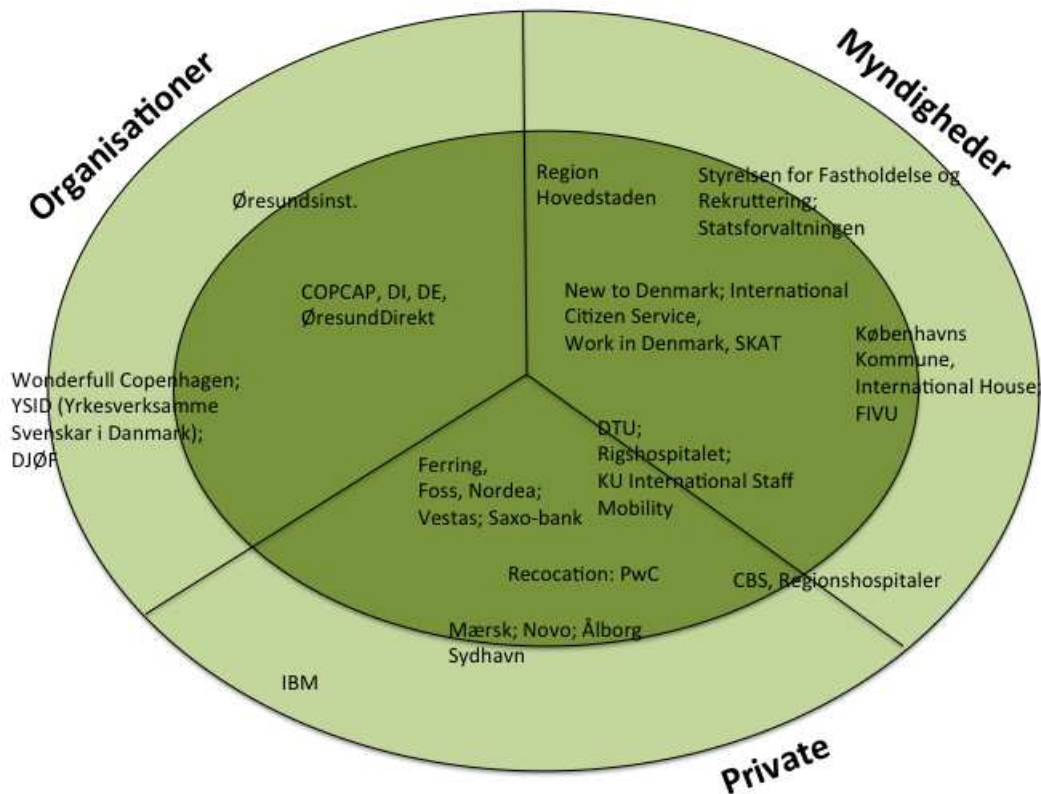

På samme måde som med det svenske aktørkort, er der også udviklet et kort over de centrale danske organisationer, myndigheder og private aktører. I aktørkortet herunder ses, hvilke aktører der på den danske side er vurderet som de mest centrale, og som derfor er udvalgt som interviewaktører i forundersøgelsen.

Blandt organisationerne er Copenhagen Capacity, DI, DE og Øresunddirekt valgt som centrale og blandt myndighederne er valgt en række forskellige aktører, blandt andet Skat og Styrelsen for fastholdelse og Rekruttering, samt Københavns Kommune, der er involveret i flere tiltag der skal hjælpe udenlandske borgere i København.

Endelig er der en række af de store internationale virksomheder og de store videninstitutioner, som er valgt som centrale på baggrund af deres årelange erfaringer med at ansætte udenlandske talenter.

Det danske aktørkort

Interviewguide

Herunder fremgår den interviewguide, der er udarbejdet som grundlag for de personlige interview, der danner grundlag for den inforation forundersøgelsen bygger på.

	Organisation	Myndigheder	Virksomheder
Indledning	Hvad er jeres erfaringer med/viden om ex-pat-pendlere i Øresundsregionen? Er det jeres oplevelse, at der er kommet flere ex-pat pendlere de seneste år?	Hvad er jeres erfaringer med/viden om ex-pat-pendlere i Øresundsregionen? Er det jeres oplevelse, at der er kommet flere ex-pat pendlere de seneste år?	Hvad er jeres erfaringer med ex-pat medarbejdere? Har I fået flere ex-pat medarbejdere de seneste år? Hvad laver ex-pat medarbejdere hos jer? Har i ex-pat medarbejdere, som pendler over Øresund
Strukturelle faktorer	Hvor mange expat-pendlere forventes fremover i Øresundsregionen? Hvorfor forventes evt. stigning/fald? Hvad er driverne i udviklingen nu og fremover? (fx huspriser, lovgivning mv.)	Hvor mange expat-pendlere forventes fremover i Øresundsregionen? Hvorfor forventes evt. stigning/fald? Hvad er driverne i udviklingen nu og fremover? (fx huspriser, lovgivning mv.)	Forventer I flere expat-medarbejdere og ex-pat-pendlere i fremtiden? Hvorfor stigning/fald? Hvad er driverne i udviklingen nu og fremover? (fx huspriser, lovgivning mv.)

Pendler karakteristika	<p>Hvem er expat pendlerne?</p> <ul style="list-style-type: none"> - uddannelse - civilstatus - geografi - tidshorizont for ophold - branche <p>Er der stor forskel på ex-pats, som er EU og ikke-EU borgere? Hvilken?</p> <p>Hvorfor er de pendlere og ikke job/bolig samme land/by?</p>	<p>Hvem er expat pendlerne?</p> <ul style="list-style-type: none"> - uddannelse - civilstatus - geografi - tidshorizont for ophold - branche <p>Er der stor forskel på ex-pats, som er EU og ikke-EU borgere? Hvilken?</p> <p>Hvorfor er de pendlere og ikke job/bolig samme land/by?</p>	<p>Hvem er expat pendlerne hos jer?</p> <ul style="list-style-type: none"> - uddannelse - civilstatus - geografi - tidshorizont for ophold <p>Er der forskel på ex-pats, som er EU og ikke-EU borgere? Hvilken?</p> <p>Hvorfor er de pendlere og ikke job/bolig samme land/by?</p>
Behov hos ex-patpendlere	<p>Hvilken info og rådgivning efterspørger ex-pat-pendlere?</p> <ul style="list-style-type: none"> - skat - sociale ydelser - forsikring, bank mv. - arbejds- & opholdstilladelser - bolig - skole/inst. - fritid/kulturel kodeks - andet <p>Er der særlige emner, der er relevante for expats ift. DK/SV pendlere?</p> <p>Er der forskel på ex-pats, som er EU og ikke-EU borgere? Hvilken?</p> <p>Hvilket sprog er mest relevant?</p>	<p>Hvilken info og rådgivning efterspørger ex-pat-pendlere?</p> <ul style="list-style-type: none"> - skat - sociale ydelser - forsikring, bank mv. - arbejds- & opholdstilladelser - bolig - skole/inst. - fritid/kulturel kodeks - andet <p>Er der særlige emner, der er relevante for expats ift. DK/SV pendlere?</p> <p>Er der forskel på ex-pats, som er EU og ikke-EU borgere? Hvilken?</p> <p>Hvilket sprog er mest relevant?</p>	<p>Hvilken info og rådgivning efterspørger ex-pat-pendlere?</p> <ul style="list-style-type: none"> - skat - sociale ydelser - forsikring, bank mv. - arbejds- & opholdstilladelser - bolig - skole/inst. - fritid/kulturel kodeks - andet <p>Er der særlige emner, der er relevante for jeres expats-pendlere?</p> <p>Er der forskel på ex-pats, som er EU og ikke-EU borgere? Hvilket sprog er mest relevant?</p>
Aktørerne (mapping)	<p>Hvem ser du/I, som de centrale aktører til at informere ex-pat pendlere? (respondenten præsenteres for aktør-mappet)</p> <p>Hvordan ser I jeres organisation/virksomhed i det samlede landkort?</p> <p>Er der behov for en engelsksproget informationservice?</p> <p>Hvem bør løfte denne, hvis ja?</p>	<p>Hvem ser du/I, som de centrale aktører til at informere ex-pat pendlere? (respondenten præsenteres for aktør-mappet)</p> <p>Hvordan ser I jeres organisation/virksomhed i det samlede landkort?</p> <p>Er der behov for en engelsksproget informationservice?</p> <p>Hvem bør løfte denne, hvis ja?</p>	<p>Hvem ser du/I, som de centrale aktører til at informere ex-pat pendlere? (respondenten præsenteres for aktør-mappet)</p> <p>Hvordan ser I jeres organisation/virksomhed i det samlede landkort?</p> <p>Er der behov for en engelsksproget informationservice?</p> <p>Hvem bør løfte denne, hvis ja?</p>
Ressourcer og praktik	<p>Leverer I i dag informationer til ØD hjemmeside?</p> <p>Hvis nej, har I informationer, som kunne være relevante på en fælles informationsportal om expat-pendlere?</p> <p>Vil I kunne levere disse informationer på engelsk (fx lig dem i leverer i dag)?</p> <p>Vil en sådan opgave kunne integreres i jeres nuværende arbejde eller vil der være behov for ekstra ressourcer (fx oversættelse, validering mv.)? I hvilket omfang?</p>	<p>Leverer I i dag informationer til ØD hjemmeside?</p> <p>Hvis nej, har I informationer, som kunne være relevante på en fælles informationsportal om expat-pendlere?</p> <p>Vil I kunne levere disse informationer på engelsk (fx lig dem i leverer i dag)?</p> <p>Vil en sådan opgave kunne integreres i jeres nuværende arbejde eller vil der være behov for ekstra ressourcer (fx oversættelse, validering mv.)? I hvilket omfang?</p>	

Interviewpersoner

I tabellen herunder ses, hvilke konkrete aktører og personer der har været gennemført interviews med i forbindelse med forundersøgelsen.

Udgangspunktet for undersøgelsen har være gennemførelsen af personlige face-to-face interviews af ca. en times varighed, hvor temaer og spørgsmål fra interviewguiden bliver gennemgået i en semi-struktureret interviewsituation. I enkelte tilfælde har det været nødvendigt at gennemføre interviews af kortere varighed – enten fordi interviewpersonen ikke havde viden/holdninger til alle spørgsmål eller fordi, der pga. travlhed kun var mulighed for en kortere telefonsnak med personen. Langt de fleste af interviewene er gennemført som personlige interviews.

Aktør	Interviewperson
Danske	
Copenhagen Capacity	Mette Justesen
Dansk Industri	Claus Aastrup
DTU	Tina Messerschmidt
FOSS	Medarbejder i rekrutteringsafdelingen
SAXO Bank	Malene Lindenmayer
Region Hovedstaden	Jakob Øster
Rigshospitalet	Merete Lange
KU/ International Staff Mobility	Vivian Lindegaard
Styrelsen for Fastholdelse og Rekruttering	Anders Østergaard
Styrelsen for Fastholdelse og Rekruttering / New to Denmark	Maria Nørby
Work in Denmark	Marianne Hansen
Skat Øresund	Ernst Larsen
ICS + International House	Trine Marie Ingeberg
Jobcenter KBH	Kim Bentzen
PwC Øresund	Mette Müller
Svenske	
Lund Kommun	Kristina Klinteberg
Lunds Kommun	Mikaela Tellenmark
Arbetsförmedlingen	Peter Veiler
Försäkringskassan	Bengt-Olle Andersson
Skatteverket	Anne Wirén Larsson
Lund Universitet	Åsa Thormählen
ESS	Lena Petersson
MAX IV	Therese Oplinger
IKEA	Janne Lindbom
Handelskammeret	Gustaf Lorenz
Svensk Näringsliv	Rolf Elmér
Invest Skåne	Susanne Mattsson